”Det är Davids kamp mot Goliat”

Bortglömd lapp från 1907 utlöste grannfejd i skärgårdsidyllen

Stockholms skärgård

Alexander Bönke

Publicerad 2025-02-09 13.15

+ Följ Mejla Dela Spara

Lyssna på artikeln • 2 minuter 1x

HÖGMARSÖ. Ingen visste att kartan från 1907 någonsin existerat.

Tills techmiljonären upptäckte den och startade en rättsprocess.

För att komma över en del av alzheimersjuke Bengts sjötomt.

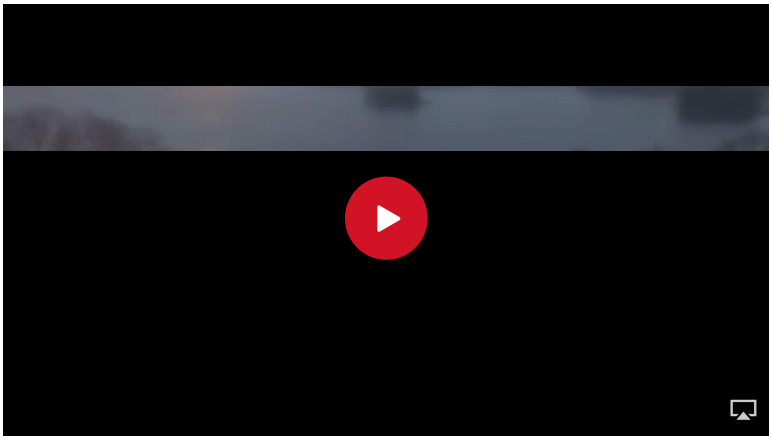

Grafik: Paul Wallander

Dimman rullar in över fjärden och öarna på andra sidan vattnet försvinner i diset. Bengt Sandin, 81, vandrar ut på bryggan han byggt med sina egna två händer.

– Jag är gammal sjökapten, vi seglade på bägge sidor om Sydamerika. Genom Panamakanalen och upp till Nordamerika. Bägge sidor.

Den historien kommer vi få höra några gånger under vårt besök på Högmarsö. Bengt har alzheimer och därför är det hans dotter Anna Aldehag, 52, som får berätta vad som hänt.

– Det är verkligen Davids kamp mot Goliat. Både mot grannen och Lantmäteriet.

Bengt och Annas släkt har bott på Högmarsö i generationer.
Foto: Jimmy Wixtröm

Öbor i över hundra år

Bengt och Annas släkt har bott på den här ön i generationer. I takt med att familjen växte, styckades tomter av på den gamla jordbruksmarken.

Granntomten styckades 1907–1908 och vad som nu är Bengts tomt några år senare, 1915. Bengts tomt har släkten ägt sedan dess. Granntomten köpte de tillbaka i slutet på 50-talet. Sedan ägdes den inom familjen i 60 år innan Anna och hennes bror bestämde sig för att sälja granntomten år 2007.

– Vi undersökte de kartor som fanns.Vi ringde både till Lantmäteriet och Stadsarkivet för att se om det fanns några servitut eller något annat som belastade fastigheten och fick svaret att det inte fanns någonting, säger Anna.

Foto: Jimmy Wixtröm

Några år senare såldes tomten vidare till techmiljonären och hans fru.

Det kunde ha varit slutet på historien.

Men så förändrades allt år 2021. På en karta som lantmäteriet digitaliserat dyker det upp något oväntat.

En två meter bred stig.

Den hade ingen nu levande hört om tidigare, enligt Anna. Men på den gamla kartan går stigen från vad som nu är techmiljonärens tomt, snett över Bengts trädgård.

– Grannen kom och viftade med de här gamla papprena. Vi har försökt hålla pappa utanför det här så mycket som möjligt. Så det var jag och min bror som fick se efter vad det handlade om, säger Anna.

Grannen ville att det skulle utredas om den nyupptäckta stigen egentligen tillhörde honom.

Över hela tomten sticker det upp små röda stolpar. Det är uppsatta av Lantmäteriet för att avgöra var…
1 av 2
FOTO: JIMMY WIXTRÖM

Föreslår en lösning

Det blev startskottet för en lång och snårig process. I dokumenten som Aftonbladet tagit del av föreslår grannen en lösning där han tar över en del av Bengts strandtomt i utbyte mot stigen, något tidningen Skärgården skrivit om tidigare.

Turerna fram och tillbaka lämpar sig nog mer för en avhandling än en tidningsartikel. Till slut kommer i alla fall Lantmäteriet fram till att stigen existerat och tillhört grannens fastighet, men att den ska överföras till Bengt.

För stigen ska Bengt betala över 400 000 kronor till grannen.

Men inte bara det, dessutom kommer Lantmäteriet fram till att på grund av landhöjningen äger han inte en del av strandlinjen längre. Den tillhör samfälligheten som äger vattnet runt ön.

”Man frågar sig vad vi kunnat göra annorlunda. Men vad skulle vi ha gjort? Rotat igenom dammiga arkiv för att se om det fanns gamla dokument som ingen kände till, innan vi sålde?”, frågar sig Bengts dotter Anna.
Foto: Jimmy Wixtröm

Anna slår ut med händerna:

– Man frågar sig vad vi kunnat göra annorlunda. Men vad skulle vi ha gjort? Rotat igenom dammiga arkiv för att se om det fanns gamla dokument som ingen kände till, innan vi sålde?

Svaret på den frågan är ja, enligt Lantmäteriet. Det är de så kallade förrättningshandlingarna från när fastigheten skapades som gäller. Det vill säga den gamla kartan från 1907. Oavsett om man känner till att den existerar eller inte.

– Man ska inte helt lita på kartan som finns i vår app Min Karta till exempel. Det är en mer översiktlig karta. Det är alltid förrättningshandlingarna från när fastigheten tillkom som gäller, det är jätteviktigt att känna till. Framför allt när det gäller äldre fastigheter, säger Krister Henriksson, funktionschef på Lantmäteriet i Uppsala.

Får betala miljonbelopp

Här kunde vi tro att historien var över. En stig dök upp på en gammal karta. Den fick Bengt tillbaka, men förlorade delar av sin strand och nästan en halv miljon.

Då glömmer man att det inte är billigt att kalla in lantmätare och driva rättsprocesser i flera år. Det måste någon betala för.

Den som bedömts ha tjänat mest på beslutet – enligt Lantmäteriet – är Bengt som fick köpa stigen. Därför ska han betala merparten av kostnaderna. Ytterligare ungefär 400 000 kronor. Till det ska läggas kostnader för bland annat en advokat.

– Jag tror det slutar på 1,5 miljoner. Pappa får ju inte ta några lån för att betala det. Det blir jag och min bror som får ta blancolån.

Beslutet har överklagats av bägge parter. Av Bengts familj för att de inte tycker det är rimligt att de ska stå för så stor del av kostnaden. Av grannen bland annat för att han fortfarande tycker att han ska få en del av Bengts sjötomt, i utbyte mot stigen.

I dokument som Aftonbladet tagit del av föreslår grannen bland annat en lösning där han tar över en del av Bengts strandtomt i utbyte mot stigen.
Foto: Jimmy Wixtröm

Hur det slutar återstår att se. Men vad som är säkert är att historien tagit hårt på familjen som i generationer kallat Högmarsö för sitt hem.

– Nu börjar pappa bli så dålig. Det är en klen tröst, men han kommer glömma bort det här.

Bengt ser ut över fjärden. Öarna har försvunnit i den tjocka dimman, inte ens vattnet syns längre.

– Jag är gammal sjökapten, vi seglade på bägge sidor om Sydamerika. Genom Panamakanalen och upp till Nordamerika. Bägge sidor.

Vilket liv det låter som! Saknar du det?

– Nej... nu är jag glad för att få vara här hemma.

Aftonbladet har varit kontakt med grannen som inte vill kommentera ärendet.

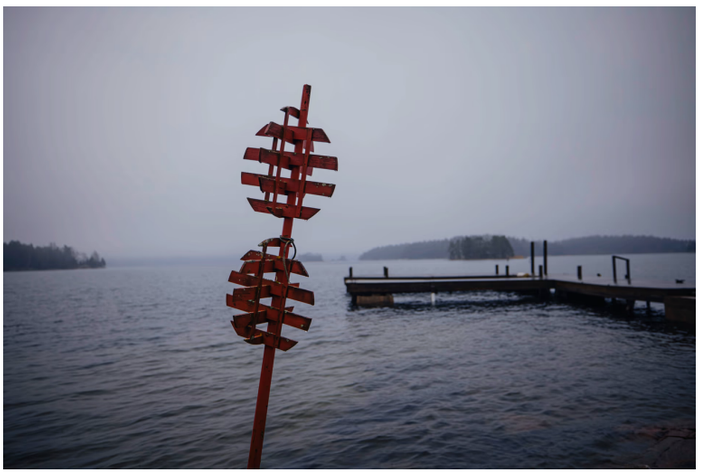

Foto: Jimmy Wixtröm

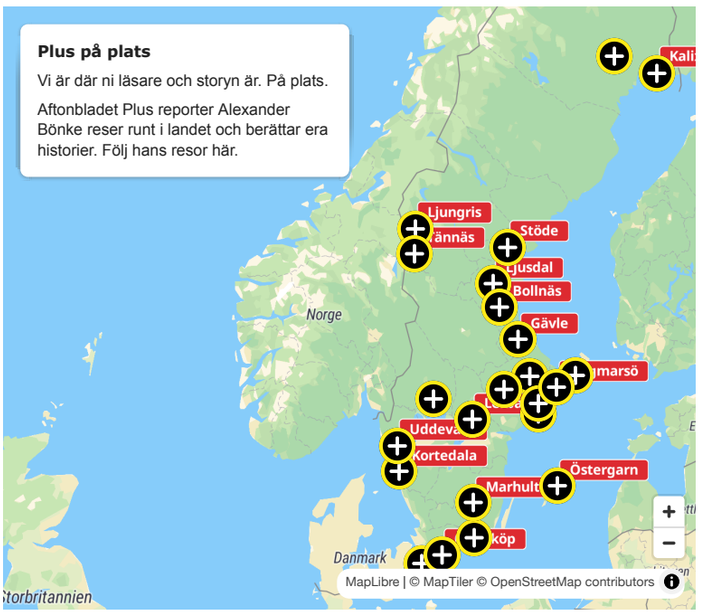

ANNONS

Populär automatisk isskrapa från Kärcher:

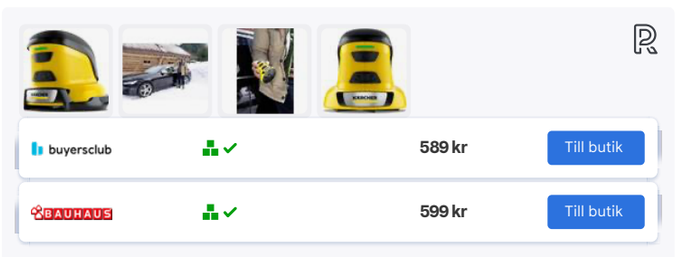

PUBLICERAD: 09 FEBRUARI 2025

Följ ämnen i artikeln

Stockholms skärgård | Lantmäteriet | Kartor

OM AFTONBLADET

Tjänstgörande redaktörer: Emma Lindström, Mikael Hedmark, Lukas Land och Rebecka Rakell
Chefredaktör, vd och ansvarig utgivare: Lotta Folcker
Stf ansvariga utgivare: Karin Schmidt, Martin Schori
Redaktionschef: Karin Schmidt
Inställningar för cookies

Schibsted Media Aftonbladet är en del av Schibsted Media. Schibsted News Media AB och Schibsted ASA är ansvarig för dina data på denna sida. Läs mer här